KOR
2026.

Klima i priroda: Očuvana i obnovljena priroda – temelj klimatske otpornosti i održivog razvoja

Presented by: Ana Kobašlić

Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije
Zavod za zaštitu okoliša i prirode
Uprava za zaštitu prirode

HR PSOR HRI HRVATSKI INDEKS ODRŽIVOSTI

ured@hrpsor.hr www.hrpsor.hr

GUBITAK PRIRODE NIJE PRIJETNJA BUDUĆNOSTI.

Već se događa.

−73 %

SVIJET

Indeks praćenih populacija kralježnjaka
1970.–2022.

81 %

EU · STANIŠTA

Ocjene u nepovoljnom stanju
2013.–2018.

62 %

EU · VRSTE

Nepovoljno stanje vrsta (bez ptica)
2013.–2018.

Tri pokazatelja. Različite metodologije. Ista poruka: gubitak bioraznolikosti nije zaustavljen.

Izvori: WWF, Living Planet Report 2026, str. 22–23; EEA, Europe's environment 2025, str. 63.

HR PSOR

Zašto ova tema i zašto sada

“

Stopa globalnih promjena u prirodi tijekom posljednjih 50 godina nezabilježena je u ljudskoj povijesti.

Nastavkom sadašnjih razvojnih putanja nije moguće zaustaviti gubitak prirode.

IPBES, ključna poruka C

“

Odluke koje donesemo do 2030. određuju hoćemo li pokrenuti transformativnu promjenu ili nastaviti negativne trendove do 2050. i nakon nje.

IPBES, ključna poruka C4

Izvor: IPBES, Global Assessment Report – Summary for Policymakers, ključne poruke (2019.)

Globalna ekonomija

Više od polovice svjetskog gospodarstva ovisi o prirodi

55 % globalnog BDP-a | 58 bilijuna USD godišnje

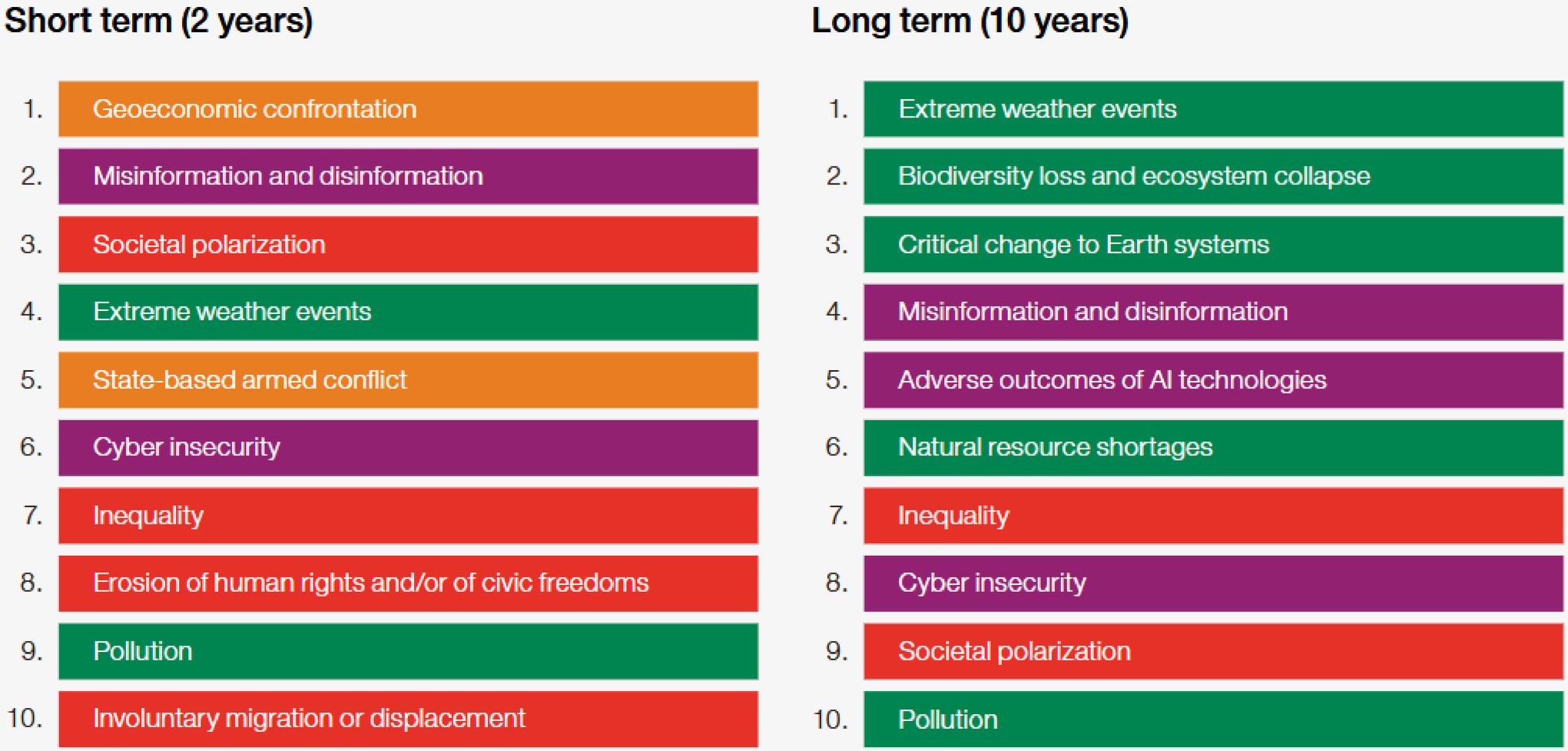
(World economic forum, 2020, PWC 2023.)

Očuvani ekosustavi osiguravaju vodu, hranu, sirovine, regulaciju klime i zaštitu od prirodnih rizika. Njihova degradacija zato nije samo okolišno pitanje, nego izravan gospodarski i financijski rizik.

HR PSOR

Globalni rizici

Source

World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2025-2026

Risk categories

Economic | Environmental | Geopolitical | Societal | Technological

PRIRODA I GOSPODARSTVO

Hrvatsko gospodarstvo snažno ovisi o očuvanoj prirodi

Usluge ekosustava podupiru proizvodnju, otpornost i konkurentnost ključnih sektora.

59 %

bruto dodane vrijednosti RH

izravno ovisi o uslugama ekosustava

TURIZAM

≈ 20 %

hrvatskog BDP-a

Konkurentnost turizma uvelike počiva na očuvanoj prirodi, bioraznolikosti i krajobraznim vrijednostima.

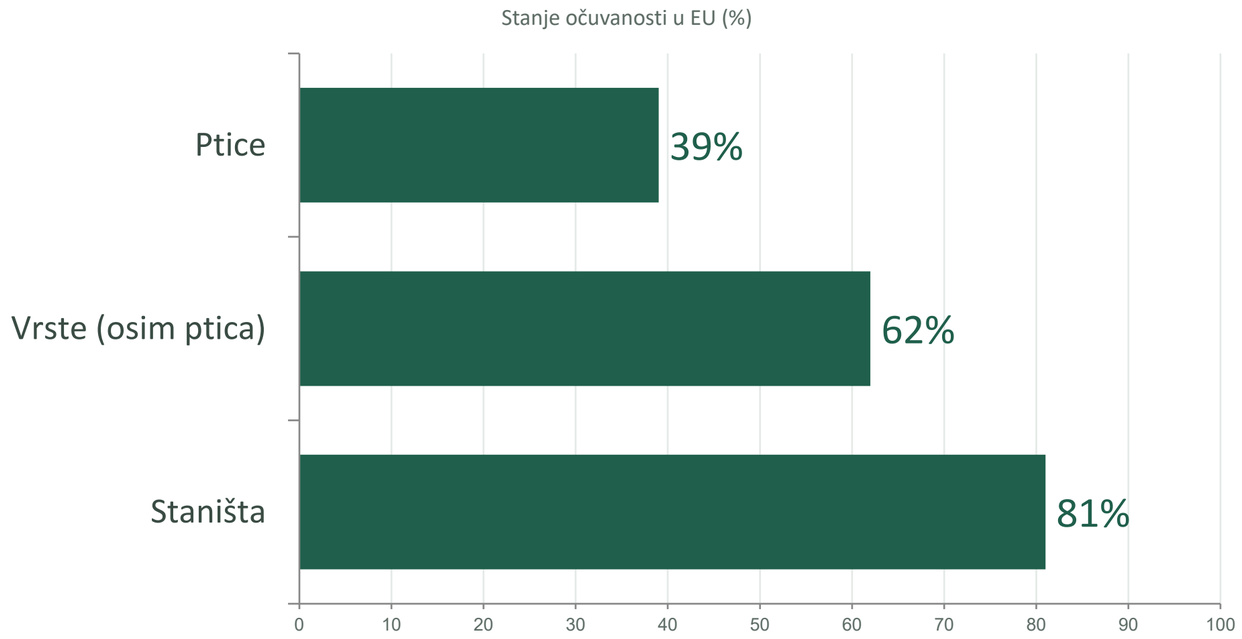
Izvori: European Commission, Country Report Croatia 2026; JRC, The EU economy’s dependency on nature, 2025.

HR PSOR

Priroda nestaje brže nego što se obnavlja

HR PSOR

U Europi to nije apstraktna tema

34 % stanovništva EU pogađa nestašica vode, kao i 20 % površine EU

62 % europskih tala pokazuje znakove degradacije, a 24 % trpi neodrživu eroziju

89 % poljoprivrednih tala pokazuje znakove kritičnog gubitka funkcija

1 od 3 vrste oprašivača u EU su u padu dok je 1/10 pred izumiranjem

Europa se zagrijava brže od svjetskog prosjeka.

Klimatske promjene intenziviraju promjene u rasprostranjenosti vrsta, zakiseljavanje mora i šumske požare.

EEA, Europe's environment 2025.

HR PSOR

Hrvatska: iznimno bogata prirodom, s jasnom potrebom za obnovom

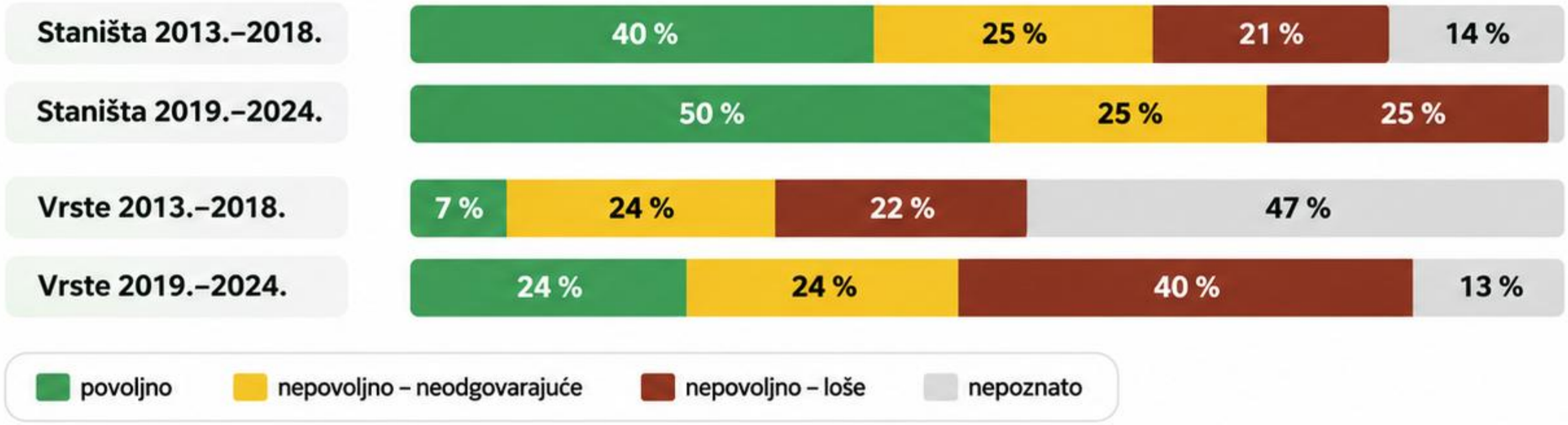
38,6 %
kopna RH
21.598,3 km² pod zaštitom

32,5 %
mora RH
18.004,6 km² pod zaštitom

49 %
ocjena staništa
nepovoljno

63 %
ocjena vrsta
nepovoljno

Stanje prirode u Hrvatskoj

Izvor: MZOZT / ZZOP, Izvješća o stanju očuvanosti prema čl. 17. Direktive o staništima (2019.; 2025.).

Ono što gubimo zapravo je kapital

Usluge ekosustava su kapitalna dobra koja nitko nije platio, nitko ne amortizira i nitko ne održava — a cijeli niz djelatnosti računa na njih.

Opskrba i pročišćavanje vode

Močvare, šume i priobalna staništa obavljaju posao za koji inače treba postrojenje

Regulacija poplava

Retencije: svaki uloženi euro vraća oko 4 € izbjegnute štete (JRC)

Oprašivanje

Više od tri četvrtine vodećih usjeva ovisi barem djelomično o oprašivačima, koji doprinose poljoprivrednoj proizvodnji EU s najmanje 5 mlrd. € godišnje.

Plodnost i stabilnost tla

Erozija i gubitak organske tvari izravno smanjuju prinose i vrijednost zemljišta

Kvaliteta života

Zelena infrastruktura ublažava toplinske otoke, poboljšava kvalitetu zraka i upravljanje oborinskim vodama

Zaštita obale i ribarstvo

Naselja morskih cvjetnica osiguravaju očuvanje ribljih resursa, poboljšanju kakvoće mora i zaštitu obale od erozije

IPBES Nexus Assessment, 2024.; IPBES Pollination Assessment, 2016.;

Uredba (EU) 2024/1991 o obnovi prirode

Od zajedničkih ciljeva EU-a do obveza Republike Hrvatske

OBNOVA STANIŠNIH TIPOVA KOJI NISU U DOBROM STANJU

≥ 30 %	→	≥ 60 %	→	≥ 90 %
do 2030.		do 2040.		do 2050.

Kopneni, obalni, slatkovodni i morski ekosustavi

POSEBNI CILJEVI I OBVEZE

- POLJOPRIVREDNI EKOSUSTAVI
- ŠUMSKI EKOSUSTAVI
- URBANI EKOSUSTAVI
- PRIRODNA POVEZANOST RIJEKA I POPLAVNA PODRUČJA
- OPRAŠIVAČI

Nacionalni plan obnove prirode (NPOP) povezuje obveze Uredbe s konkretnim nacionalnim područjima, mjerama, rokovima, praćenjem i izvorima financiranja.

Očuvani ekosustavi dio rješenja za klimatsku otpornost

Klimatski ciljevi ovise o očuvanju postojećih ponora i povećanju njihova kapaciteta.

ULOGA PRIRODNIH PONORA

≈20 %

Ukupnom smanjenju emisija CO2-eq (sektor LULUCF-a)

Rješenja za očuvanje i jačanje ponora

01 **ZAŠTITITI POSTOJEĆE EKOSUSTAVE**
Spriječiti gubitak šuma, isušivanje močvarnih tala i degradaciju travnjaka i tla.

02 **OBNOVITI DEGRADIRANE EKOSUSTAVE**
Obnavljati šume, travnjake, močvare, poplavna područja i obalne ekosustave.

03 **POVEĆATI POHRANU U TLU I BIOMASI**
Povećavati humus i održavati trajne travnjake.

04 **POVEĆATI OTPORNOST PONORA**
Smanjivati rizike od požara, suša, štetnika i invazivnih vrsta te pratiti učinke.

Izvor za podatke RH: MZOZT, Izvješće o inventaru stakleničkih plinova 2025.

Klimatske promjene i invazivne vrste pojačavaju postojeće pritiske

Smanjivanje drugih pritisaka ključno je za otpornost ekosustava

Suše i promjene oborina

- **Niži protoci** voda, dulja sušna razdoblja i češći **ekstremi** (poplave, oluje).
- Utjecaj na slatkovodne ekosustave, travnjake, šume, močvare i poljoprivredna staništa.
- **Povećan stres za vrste** i smanjena obnova prirodnih staništa.

Zagrijavanje mora

- Više temperature mora, učestaliji **toplinski valovi** i **deoksigenacija**.
- Promjene u sastavu zajednica i širenje termofilnih i invazivnih vrsta.
- Negativan utjecaj na morska staništa (uključujući posidoniju) i riblje resurse.

Požari i toplinski valovi

- Sve češći i intenzivniji požari, osobito u mediteranskom području.
- Gubitak i degradacija šumskih, travnjačkih i makijnih staništa.
- Nakon požara povećan rizik od erozije, širenja invazivnih vrsta i spor oporavak ekosustava.

Invazivne strane vrste

- Širenje u morskim i slatkovodnim sustavima, ali i na kopnu.
- Konkurencija s zavičajnim vrstama, predacija, bolesti i promjena staništa.
- Klimatske promjene olakšavaju njihovo širenje i povećavaju rizik uspostave novih invazivnih vrsta.

Za veću otpornost ekosustava potrebno je istodobno **smanjivati glavne pritiske** (promjenu korištenja prostora, onečišćenje, prekomjerno iskorištavanje resursa) te **jačati prilagodbu klimatskim promjenama i prevenciju i upravljanje invazivnim vrstama**.

Izvor: Bioraznolikost i ekosustavi, završni nacrt; Izvješće o stanju prirode RH 2025.

Od globalnog cilja do EU obveze izvještavanja

CBD COP15 postavlja smjer. EU ga ugrađuje u korporativno izvještavanje.

GLOBALNO

CBD COP15 · cilj 15

Države trebaju osigurati da velika i transnacionalna poduzeća te financijske institucije redovito procjenjuju i javno objavljuju:

- **RIZIKE I OVISNOSTI**
  kako promjene u prirodi mogu utjecati na poslovanje
- **UTJECAJE**
  kako poslovanje utječe na bioraznolikost

Obuhvat: operacije, lanci vrijednosti i portfelji

EUROPSKA UNIJA

Regulatorni okvir korporativnog izvještavanja

Ako je poduzeće u obuhvatu izvještavanja i bioraznolikost je materijalna tema, ESRS zahtijeva objave povezane s:

1. UTJECAJIMA, OVISNOSTIMA, RIZICIMA I PRILIKAMA
2. POLITIKAMA, AKTIVNOSTIMA, CILJEVIMA I POKAZATELJIMA
3. RELEVANTNIM LOKACIJAMA I LANCEM VRIJEDNOSTI

Vrijednosni lanac uključuje uzvodne i nizvodne veze

Priroda ulazi u strategiju, upravljanje rizicima i poslovno odlučivanje.

Izvori: CBD COP15 (2022), Kunming-montrealski globalni okvir, cilj 15; Delegirana uredba Komisije (EU) 2026/1563, ESRS E4.

OPSEG UTJECAJA

Utjecaj na prirodu proteže se duž cijelog lanca vrijednosti

1

SIROVINE

voda, tlo, biomasa

2

DOBAVLJAČI

proizvodnja i prerada

3

VLASTITE OPERACIJE

lokalne emisije i zahvati

4

KUPCI I UPORABA

način uporabe proizvoda

5

KRAJ ŽIVOTNOG VIJEKA

otpad, ponovna uporaba, recikliranje

LANAC VRIJEDNOSTI pokazuje gdje poslovni model poduzeća stvarno utječe na prirodu

Izvor: IPBES SPM.1 i SPM.3 (2026); EFRAG, ESRS E4 Biodiversity and ecosystems.

1

Priroda je kapital, a ne kulisa.

Globalna, pa tako i Hrvatska ekonomija iznimno ovisi o zdravim ekosustavima.

2

Klimatske promjene i degradacija priroda su jedan rizik.

Prirodni ponori (šume i livade) uklanjaju količinu cca 1/5 godišnjih emisija Hrvatske. U morskom okolišu, livade posidonije predstavljaju važan ponor plavog ugljika.

3

Nacionalni plan obnove je dio rješenja.

Trošak obnove u Hrvatskoj je u dosegu — ako se javni i privatni kapital povežu.

Koristi obnove prirode višestruko nadmašuju troškove njezine provedbe. - 1 EUR uložen u obnovu prirode donosi najmanje 8 EUR koristi

HR PSOR

KOR
2026.

HVALA NA PAŽNJI

https://mzozt.gov.hr/
Gabrijela.Sestani@mzozt.hr
Ana.Kobaslic@mzozt.hr

HR PSOR HRIO HRVATSKI INDEKS ODRŽIVOSTI